

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
GRAD RIJEKA

**Odjel gradske uprave za zdravstvo i
socijalnu skrb**

KLASA: 500-02/17-02/9

URBROJ: 2170/01-05-00-17-1

Rijeka, 16.02.2017.

GRADONAČELNIKU GRADA RIJEKE
na razmatranje i usvajanje

**PREDMET: Informacija o provedenom stručnom nadzoru nad provedbom
preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao posebne
mjere na području grada Rijeke u 2016. godini**

PROČELNICA
Karla Mušković

K. Mušković

Informacija o provedenom stručnom nadzoru nad provedbom preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao posebne mjere na području grada Rijeke u 2016. godini

Sukladno Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti ("Narodne novine" broj 79/07, 113/08, 43/09, **22/14 - RUSRH**) te Zakonom o zdravstvenoj zaštiti ("Narodne novine" broj [150/08](#), [71/10](#), [139/10](#), [22/11](#), [84/11](#), [154/11](#), [12/12](#), [35/12](#), [70/12](#), [144/12](#), [82/13](#), [159/13](#), [22/14](#), [154/14](#), 70/16), stručni nadzor nad provedbom mjera preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao posebne mjere na području Grada Rijeke obavlja Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko – goranske županije.

Tijekom 2016. godine, NZZJZ PGŽ je dostavio Odjelu gradske uprave za zdravstvo i socijalnu skrb Izvještaj o provedbom stručnom nadzoru nad provedbom preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao posebne mjere - proljetna akcija, četiri zasebna izvještaja o provedenom stručnom nadzoru u naseljima s nedostatnim sanitarno – higijenskim uvjetima (Mario Gennari, Mihačeva Draga, Rujevica). Odjelu je 20. siječnja 2017. godine, dostavljen i polugodišnji izvještaj o provedenom stručnom nadzoru nad preventivnim mjerama dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao posebnih mjere na području Grada Rijeke – jesenska akcija u 2016. godini.

Stručni nadzor od strane NZZJZ PGŽ uključuje:

- pregled gradskih blokova, dijelova naselja te usmeno anketiranje građana;
- evidentiranje građevinsko-tehničkih oštećenja te sanitarno-higijenskih nedostataka koji pružaju pogodne uvjete za razvoj vektora zaraznih bolesti (glodavci, žohari, muhe, komarci);
- evidentiranje neuređenih odlagališta komunalnog otpada;
- procjenu stupnja infestacije glodavcima i procjenu stupnja infestacije ostalim vektorima zaraznih bolesti;
- edukaciju stanovništva usmenim putem i putem edukativnih letaka;
- praćenje rada izvođača na terenu tijekom provedbe akcije sukladno zakonskim propisima, Programu i Provedbenom planu;
- procjenu obuhvata, kvalitete i učinkovitosti provedbe DDD mjera;
- evidentiranje upotrijebljenih rodenticida, insekticida i dezinficijensa te načina njihove aplikacije;
- analizu utroška biocida za provedbu DDD mjera na temelju specifikacije utroška od strane izvođača;
- praćenje pokazatelja infestacije nakon provedene akcije DDD mjera;
- računalnu obradu prikupljenih podataka i fotodokumentacije.

Svi gore navedeni podaci koji su značajni za provedbu stručnog nadzora sustavno su se prikupljali, a prilikom svakog izvida bilježeni su uočeni propusti i utvrđene ekološke niše (područja koja pogoduju razvoju glodavaca i insekata).

Provođenje mjera preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije od strane tvrtke Dezinsekcija d.o.o., izvedeno je po pravilima struke i sukladno Provedbenom planu za 2016. godinu. Stručnim nadzorom, tijekom proljetne i jesenske akcije, utvrđeno je da se izvođač nije u potpunosti pridržavao vremenskih termina predviđenim Provedbenim planom. Stručni nadzor proveden je u svih 17 mjesnih područja, tj. 34 mjesna odbora. Sustavna akcija dezinsekcije i deratizacije provodila se od središta prema periferiji grada (centrifugalno) po mjesnim područjima i odborima kako je i navedeno u Provedbenom planu za 2016. godinu.

Dezinfekcija je provedena tijekom ljetnih mjeseci na pratećim objektima na javnim plažama i sunčalištima grada Rijeke na području Pećina, Kantride i Bivia. Također, dezinfekcija je provedena i nakon održanih "pučkih fešti".

Provedbom mjera deratizacije i stručnim nadzorom obuhvaćene su: javno-prometne površine; gradska groblja (Zamet, CG Drenova, Gornja Drenova, Staro groblje Drenova, Trsat, Draga, Sv. Kuzam i Kozala), komunalna i kanalizacijska infrastruktura, prostori

stambenih i poslovnih zgrada s pripadajućim vanjskim okolišem (podrumi, drvarnice, prostori za odlaganje otpada), neuređena odlagališta komunalnog otpada, površine s vodama stajaćicama, parkovi, objekti odgojno-obrazovnih ustanova (dječji vrtići, osnovne škole) i naselja s nedostatnim sanitarno-higijenskim uvjetima (romska naselja).

Provedbom stručnog nadzora utvrđeno je da je sustavnost odnosno sveobuhvatnost provedbe mjera dezinsekcije i deratizacije manjkava, posebno u onim dijelovima grada Rijeke, gdje broj obiteljskih kuća prevladava u odnosu na broj stambenih višekatnica (Grpci, Pašac, Orehovica, Svilno, Draga, Brašćine - Pulac, Pehlin, Drenova, Gornja Drenova i drugi lokaliteti na području ostalih mjesnih odbora gdje prevladavaju obiteljske kuće). Provedbom mjera dezinsekcije i deratizacije uglavnom su obuhvaćene javne površine (koje se u gore navedenim dijelovima grada svode na kolnik i pločnik) i kanalizacijska infrastruktura ukoliko postoji. Na navedenim lokalitetima izostaje sveobuhvatni pristup u provedbi DD mjera. Na rubnim dijelovima grada Rijeke pojedina domaćinstva bave se i uzgojem domaćih životinja (uglavnom peradi) čime se dodatno doprinosi stvaranju povoljnih uvjeta za razvoj i razmnožavanje vektora zaraznih bolesti (glodavaca i insekata). Na područjima gdje nema kanalizacijskog sustava obiteljske kuće imaju septičke jame, a u njihovim okućnicama često se nalaze različiti spremnici (bačve) za držanje vode za potrebe polijevanja vrta. I septičke jame i spremnici s vodom predstavljaju pogodan medij za razvoj i razmnožavanje larvi komaraca, a isti nisu obuhvaćeni larvicidnim tretmanom.

Na lokalitetima gdje je utvrđena povećana infestacija glodavcima izvođač je ponavljao mjere deratizacije dok populacija glodavaca nije svedena ispod praga štetnosti.

Kontrola populacije komaraca postaje javnozdravstvena potreba. Javnozdravstveni značaj komaraca za građane Rijeke te turiste i prolaznike, očituje se u narušavanju čovjekova mira pri radu, rekreaciji ili odmoru, a ubodi izazivaju kožne promjene.

Tijekom sezone pojave komaraca na području grada Rijeke, kao i prethodnih godina redovito su se provodili larvicidni tretmani dostupnih legla komaraca. Pojavnost komaraca na području grada Rijeke izraženija je u onim dijelovima grada gdje prevladavaju privatne kuće, velike zelene površine i zelene površine koje se koriste kao vrtovi.

Na svaku pritužbu građana o povećanoj populaciji komaraca, djelatnici NZZJZ PGŽ izlazili su na teren kako bi utvrdili uzrok pojave i locirali legla komaraca. Prijave su uglavnom zaprimane s područja grada Rijeke gdje prevladavaju privatne kuće s okućnicama i vrtovima. Uzrok pojave komaraca na tim lokalitetima može se povezati jedino s leglima koja su nastala kao posljedica ljudske djelatnosti. Stoga da bi se postigli potrebni rezultati u suzbijanju komaraca na nekom području, uz utvrđivanje legla komaraca, provodila se edukacija stanovništva o uvjetima koji pogoduju razvoju i razmnožavanju komaraca te o mjerama koje je potrebno poduzeti za sanaciju legla komaraca. Osim usmene edukacije provedena je edukacija stanovništva putem edukativnog filma na kanalu RI, o ulozi stanovništva u stvaranju uvjeta za pojavu komaraca, a temeljem istih saznanja i o njihovoj ulozi u suzbijanju komaraca. U sklopu programa "Edukacija javnosti, koordinacija službi te monitoring u cilju postizanja kontrole populacije komaraca", koji je financiran sredstvima Grada Rijeke, NZZJZ PGŽ je putem računa Ri-stana podijelio 51.500 edukativnih letaka. Također je u sklopu programa u svibnju i lipnju 2016. godine, 34 puta prikazan je jednominutni edukativni film.

Zbog utvrđene biološke indikacije na točno određenim područjima grada, u srpnju, kolovozu i rujnu, provodili su se adulticidni tretmani.

Proljetna i jesenska akcija provedbe dezinsekcije i deratizacije u kanalizacijskom sustavu grada Rijeke provedena je sukladno Planu.

Stanje infestacije vektorima zaraznih bolesti na području grada Rijeke je zadovoljavajuće, ali moglo bi biti i puno bolje. Uočene su znatne razlike u stanju infestacije i uvjetima za zadržavanje vektora na pojedinim gradskim mikrolokacijama, od vrlo dobrog do rizičnog. Stoga je važna, ne samo sustavna provedba deratizacije, nego i pravovremeno uočavanje i uklanjanja komunalnih nedostataka koji pogoduju razmnožavanju glodavaca i raznih insekata u neposrednom ljudskom okolišu.

U nastavku teksta iz Izvještaja o provedenom stručnom nadzoru nad provedbom preventivne DDD kao posebne mjere na području grada Rijeke u 2016. godini, posebno izdvajamo obveze izvođača, obveze Grada i preporuke za sanaciju na području grada Rijeke, koje su gotovo identične onima iz prethodnih godina.

Da bi se postigla bolja sveobuhvatnost u provedbi DD mjera iste je potrebno nadalje sustavno (dva puta godišnje) provoditi i u napuštenim devastiranim prostorima koji se nalaze na sljedećim lokacijama:

1. "Tvornica papira" d.d. Ružičeva 32, Rijeka,
2. "Torpedo" kompleks poslovno-skladišnih prostora, Milutina Barača 19, Rijeka,
3. "Končar" kompleks poslovno-skladišnih prostora, Vodovodna 5, Rijeka,
4. "Rikarda Benčić" - zgrade,
5. u Demetrovoj ulici, pored zgrade Carinske uprave.

Obveze izvođača

Zbog dobivanja uvida u postojeću situaciju na području grada Rijeke glede provedbe DDD mjera i infestacije glodavcima i insektima, a sukladno odrednicama Programa i Provedbenog plana izvođač je obavezan:

- tjedan dana prije provedbe na pojedinim dijelovima grada Rijeke Zavodu dostaviti dio Plana provedbe preventivnih mjera dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije za područja koja se planiraju odraditi u sljedećih deset dana kako bi se uspio organizirati i uskladiti stručni nadzor s provedbom mjera;
- dva tjedna nakon proljetne/jesenske, odnosno dodatne akcije provedenih DDD mjera na javnim površinama grada Rijeke izraditi i dostaviti Zavodu Izvješće o provedenim DDD mjerama, u kojem se navodi vrijeme trajanja akcije, vrste štetnika koji su suzbijani te vrste i količine utrošenog materijala. U navođenju utroška materijala potrebno je odvojeno prikazivati količine utrošenih biocida na javnim površinama i one koje su utrošene u zatvorenim objektima, a za koje grad Rijeka plaća provedbu.
- nekoliko dana prije započinjanja provedbe mjera dezinsekcije i deratizacije (najmanje 48 sati prije) na dobro vidljivim i frekventnim javnim mjestima (oglasnim pločama, predvorjima zgrada, domova zdravlja, komunalnih poduzeća, škola i sl.) izvjesiti tiskanu obavijest s nazivom izvođača, mjestom i vremenom provođenja, sredstvima koja će biti upotrijebljena, mjerama zaštite i opreza, te navedenim antidotom za slučaj trovanja;
- tijekom provedbe sustavnih akcija deratizacije na javnim površinama grada Rijeke izvođač je obavezan stvoriti osnovnu bazu podataka, voditi evidenciju svih lokaliteta na kojima su provedeni larvicidni tretmani, voditi evidenciju o stupnju infestacije štetnim glodavcima za: svaku pregledanu zgradu, javnoprometne površine, trgove, parkove te obale i otvorene vodotoke;
- po završetku akcija deratizacije izvođač je obavezan Zavodu dostaviti ispunjene obrasce za područje grada Rijeke kako bi se isti objedinili u jedinstvenu bazu podataka. Na osnovu dostavljenih podataka Zavod analizira obuhvat provedbe DDD mjera i izvješćuje Grad Rijeku te planira provedbu mjera za sljedeće razdoblje;
- tijekom larvicidnih tretmana izvođači su obvezni kontinuirano Zavodu prosljeđivati informacije kako bi Zavod po istovjetnoj bazi o žarištima ličinki komaraca pratio legla komaraca;
- izvođač je obavezan, po utvrđenoj infestaciji, dostaviti Zavodu ispunjene točno određene obrasce.

Obveze Grada - korisnika

Sukladno članku 29. Pravilnika o načinu provedbe obvezatne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije ("Narodne novine" broj 35/07, 76/12) pod "obvezatnom preventivnom deratizacijom kao općom mjerom podrazumijevaju se i sve mjere kojima se stvaraju nepovoljni uvjeti za ulaženje, zadržavanje i razmnožavanje štetnih glodavaca na

površinama, u prostorima ili objektima koje su osobe korisnici obvezatnih DDD mjera dužni provoditi, a to su:

1. higijensko-tehničke mjere (pravodobno uklanjanje kućnog i ostalog organskog otpada, sakupljanje organskog otpada u zatvorenim kontejnerima, sprečavanje pristupa glodavcima do mjesta odlaganja organskog otpada),
2. građevinsko - tehničke mjere (zatvaranje svih otvora oko dovodnih i odvodnih instalacija na način da se spriječi ulaz štetnim glodavcima, zidovi moraju biti bez otvora s glatkim donjim dijelom, pravilno izvođenje i ugradnja vrata s metalnim obrubom, ugradnja zaštitnih mreža na prozore, odzračnike i ostale otvore),
3. fizikalne mjere (provedba optimalnih mikroklimatskih uvjeta, uporaba ultrazvučnih aparata na mjestima gdje je to prihvatljivo).

U istom Pravilniku u članku 18. propisano je da se "kemijska mjera deratizacije, odnosno izlaganje zatrovanih mamaca provodi kada je unatoč poduzetim preventivnim mjerama došlo do pojave ili nekontroliranog razmnožavanja štetnih glodavaca". Naprijed citirane odrednice Pravilnika naglašavaju odgovornost korisnika obvezatnih DDD mjera u obavezi provođenja preventivnih mjera iz članka 29. te posljedice njihovog nerealiziranja. Nerealiziranje preventivnih mjera ima za posljedicu nemogućnost provođenja kemijske deratizacije, sukladno Pravilniku i pravilima struke iz kojih proizlazi da provođenje deratizacije nakon sanacije (preventivnih mjera) u konačnici ima ciljanu i manju aplikaciju rodenticida u okoliš.

Samo sustavno i redovito održavanje javnih površina (čišćenje, pranje, redovito odvoženje komunalnog otpada), lokaliteta za smještaj kontejnera te saniranjem uočenih kritičnih točaka postići će se traženi rezultati u smislu smanjenja populacije glodavaca i nepoželjnih insekata ispod praga štetnosti. Smanjenjem broja vektora zaraznih bolesti posredno se smanjuje i potencijalna opasnost po zdravlje stanovnika grada kao i njegove bliže i šire okolice.

Iz gore navedenog proizlaze preporuke za sanaciju na području grada Rijeke:

- otkloniti sva neuređena (divlja) odlagališta komunalnog otpada i spriječiti pojavu novih;
- sanirati građevinsko-tehničke nedostatke u izvedbi kanalizacije (fekalne i oborinske), podna i zidna oštećenja na javnim površinama te u unutarnjim dvorištima stambenih objekata u centru grada;
- osigurati dovoljan broj spremnika za otpad uz redovito odvoženje otpada na uređeno (legalno) odlagalište otpada, te osigurati redovito čišćenje i dezinfekciju spremnika; apelirati na pučanstvo u smislu odgovornog ponašanja pri odlaganju otpada (odlaganje otpada u zatvorenim vrećicama, ne direktno u rasutom obliku, zatvaranje spremnika;
- pokušati umanjiti broj potencijalnih legla komaraca na način da se pučanstvo upozori:
 - da vodu namijenjenu polijevanju vrtova moraju držati u zatvorenim spremnicima, te da istu ne smiju zadržavati dulje od deset dana,
 - da u okoliš ne odlažu stvari i predmete u kojima može doći do zadržavanja vode (gume, kade, limenke i sl.)
 - da se barke na vezu redovito prazne ili da se onemogućiti zadržavanje vode u istima (stavljanjem cerade, na suhom vezu držati ih preokrenute i sl.);
- sukladno Odluci o komunalnom redu ("Službene novine" Primorsko-goranske županije broj 18/03, 21/03-ispr., 51/06, 06/08, 29/09 i "Službene novine Grada Rijeke" broj [4/14](#) i [7/14](#)) na nekretninama koje su vidljive s javne površine nije dozvoljeno uskladištenje niti odlaganje građevinskog i drugog krupnog otpada te raznog materijala (drva za ogrjev, ugljen, otpadno drvo, željezo, lim i slično); javno zelenu površinu mora se redovito održavati tako da svojim izgledom uljepšava naselje i služi svrsi kojoj je namijenjena; u naseljenim područjima Grada Rijeke nije dozvoljeno držati životinje kopitare (konji, magarci, mule i mazge), papkare (goveda, ovce, koze i svinje) i perad (kokoši, pure, guske, patke i dr. domaća perad i pernata divljač; spriječiti držanje i hranjenje kućnih ljubimaca (mačaka) u okolišu stambenih zgrada, odnosno na javnim površinama.

Slijedom gore navedenog, Gradonačelniku Grada Rijeke predlaže se donošenje sljedećeg

z a k l j u č k a

1. Prihvaća se informacija o provedenom stručnom nadzoru nad provedbom preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao posebne mjere na području grada Rijeke u 2016. godini